

مقدمه و تاریخچه دیپارتمنت بیولوژی

مطابق پلان ها و استراتیژی های وزارت محترم تحصیلات عالی دیپارتمنت ها منحیث واحدهای علمی و اکادمیک مکلف به ایجاد فضاء و شرایط مناسب برای فراگیری علوم، پیشرفت علمی و فرهنگی محصلان، آوردن تغییرات مثبت و مطلوب در دانش و سلوک محصلان، تطبیق پلان های وزارت محترم تحصیلات عالی، تحقیقات علمی، سوق محصلان بطرف کسب دانش و تطبیق آن در بهرور سازی، رفاه و آسایش زندگی هموطنان عزیز می باشد.

در پهلوی مکلفیت های فوق الذکر بهبود کیفیت تدریس و ارایه خدمات و همچنان پروسه تضمین کیفیت و استوار نمودن تمام فعالیت های اکادمیک مطابق معیارات وضع شده تضمین کیفیت از وظایف عمده دیپارتمنت ها شمرده می شود که این امر در حقیقت این مسله را روشن و هویدا می سازد که در تشکیل دیپارتمنت تعداد اعضای کادر علمی و نیروی بشری به اندازه کافی موجود باشد تا بتوانند وظایف فوق الذکر دیپارتمنت را منحیث یک کولکتیف اعضای کادر علمی که در تحقیقات، تدریس و ارایه خدمات به جامعه مسول است پیش برده و نقش درست را ایفاء نمایند.

قسمیکه اهمیت هر علم از موضوع مورد بحث آن به درستی آشکار می گردد بناء به همه آشکار است که علوم بیولوژیکی یکی از بخش های بسا مهم زندگی انسانی محسوب گردیده که امروزه علم بسیار با ارزش و ضروری شمرده می شود. اینکه در کشور عزیز ما افغانستان صنایع در حالت انکشاف نسبی قرار دارد، ازدیاد متعلمین در معارف و کمبود معلمان مسلکی، باعث شد که دیپارتمنت بیولوژی در چوکات پوهنخی تعلیم و تربیه موسسه تحصیلات لوگر ایجاد گردد. بیولوژی از مهمترین راه های شناخت خدا و رسیدن به خالق یکتا، گسترده ترین و مهمترین بخش علوم طبیعی بشمار می رود که نقش ارزنده و اساسی را در حل معضلات و مشکلات فعلی و آینده انسانها دارد. ما اکنون در قرن 21 که تغییرات جنتیکی و تحولات آن رو به توسعه است به سر می بریم بنابراین کشور مانند افغانستان نیازمندی جدی به این علم را دارد. انسان امروز با بحران های گوناگون مواجه است که یافتن راه حل آنها بدون کمک و راهنمایی دانشمندان علم بیولوژی امکان پذیر نیست. به همین لحاظ این دیپارتمنت بار نخست همزمان با ایجاد موسسه تحصیلات عالی لوگر در سال 1393 هجری شمسی بنام دیپارتمنت کیمیا و بیولوژی به فعالیت آغاز نموده که بعد از پیشنهاد به مقام محترم وزارت تحصیلات عالی بتاريخ 1394/4/8 در چارچوب پوهنخی تعلیم و تربیه موسسه تحصیلات عالی لوگر از حالت مشترک با دیپارتمنت کیمیا به شکل جداگانه تشکیل و نخستین دور فارغان خود را در سال 1396 به جامعه تقدیم نموده است. در پروگرامها و مفردات درسی آن اصلاحات لازم بوجود آمد یعنی به سیستم کزیدت تنظیم، فعالیت ها شکل اختصاصی را گرفته که در مفردات درسی آن مضامین اساسی، اختصاصی، فرعی و پوهنتون شمول جاگزین گردیده است. اعضای کادری این دیپارتمنت برعلاوه کمیته های پوهنخی در کمیته های مختلف این موسسه مانند (تضمین کیفیت، نصاب، تحقیقات، نظم و دسپلین، امتحانات و سمع شکایات، بورسیه ها....) سهم فعال و مسولیت پذیر دارند.

برای فعال(سمستر خزان سال ۱۳۹۹) در حدود (227) تن محصلان که نزدیک به (60) تن شان محصلان اناث می باشد در این دیپارتمنت مشغول به آموزش اند، در هر سال تحصیلی کم و زیاد (50) تن فارغ التحصیلان را برای خدمت به جامعه تقدیم می نماید نا گفته نماند که ثبت نام و شمولیت محصلان جدید در هر سال به 60 تن می رسد که همه ساله به شکل صعودی اضافه نیز می گردد. از

روزهای آغاز الی اکنون با وجود آنکه از نگاه تشکیل و تعداد اعضای کادر علمی با مشکلات چشمگیر و جدی روبرو است وظایف خویش را به صداقت و تعهد کامل ولی با تحمل مشکلات فراوان انجام داده و می دهند.

تعداد مجموعی اعضای کادر علمی این دیپارتمنت با توضیح سویه تحصیلی، رتبه علمی، مصروفیت در تحصیل و همچنان موجودیت شان در دیپارتمنت در جدول ذیل خلاصه گردیده است.

اسم	ولد	جذب در کادر علمی	درجه تحصیلی	رتبه علمی	مصروفیت
وحیدالله	همیشه گل	1384	ماستر	پوهندوی	محصل دوکتورا
محمدعالم	محمد شریف	1393	ماستر	پوهنیار	آمر دیپارتمنت
قدرت الله	نصرالله	1396	لیسانس	نامزد پوهنیار	در حال رفتن به ماستری
محدثه	سید شاه ولی	1398	لیسانس	نامزد پوهنیار	مصروف تدریس

طوریکه در جدول فوق مشاهده می شود این دیپارتمنت در تشکیل خود چهار تن عضو دارد که یک تن آن مصروف فراگیری تحصیلات دکتورا در کشور ایران و یک تن دیگر آن در بورسیه ماستری کشور هندوستان موفق گردیده ولی بخاطر شیوع ویروس کرونا تا حال عزیمت آن معطل گردیده.

الف . دیدگاه (Vision)

دیپارتمنت بیولوژی در آینده آرزومند و باورمند است که در باز سازی و پیشرفت کشور عزیز و هم مطابق نیاز آن به علوم عصری، به زبان و پیشرفت ساینس امروزی محصلان آشنا و مستعد را تربیه نماید که در نتیجه آن به سطح اکادمیک به نیازهای ضروری و مهم جامعه جواب بدهند.

ب . ماموریت (Mission)

دیپارتمنت بیولوژی افتخار می کند، که به حیث یک رشته نیرومند پوهنخی تعلیم و تربیه به این متعهد است که در پیشرفت معارف و تحصیلات عالی در بخش بیولوژی به سطح والای علمی جوانان کادری مسلکی را عیار با تکنالوژی برای خدمت بهتر به جامعه تربیه کند، تا به نیازهای کنونی کشور با توانایی کامل جواب مثبت بدهد، به صلح دایمی، رفاه اجتماعی و اتحاد در کشور کاملاً متعهد، تا به کمک و انتشار تحقیقات و تکنالوژی مناسب به معارف و مشکلات تحصیلی و اجتماعی کشور راه حل های مناسب را دریافت نمایند.

ارزش ها

دیپارتمنت ها شعبات علمی و اکادمیک بوده، برخی ارزش های مهم را در نظر گرفته که فعالیت های خود را مطابق و در روشنائی آن به پیش می برد :

✓ احترام به ارزش های ملی و اسلامی.

✓ صداقت و تعهد.

- ✓ عدالت و مساوات.
- ✓ شفافیت و حسابدگی.
- ✓ ارایه خدمات ارزشمند و مورد نیاز جامعه.
- ✓ خلاقیت و نوآوری.
- ✓ احترام به تمام قوانین نافذه کشور و حقوق بشر.

اهداف برنامه درسی بیولوژی

هدف ها، رشد همه جانبه فرد در بخش های زندگی و تعامل آن با سایر ابعاد رشد و تسلط محصلان بر چارچوب مفهومی و شیوه های تحقیقی در قلمرو علم بیولوژی است.

1. بیولوژی به عنوان راهی برای شناخت آیات و نشانه های خداوند از طریق شناسایی پروسه ها و پدیده های زندگی.
2. ضرورت و گسترش بیولوژی به عنوان یکی از شاخه های مهم علوم ساینسی در کشور.
3. توجه به طبیعت و محیط زندگی به عنوان بهترین آزمایشگاه و فضای یادگیری.
4. آموزش بیولوژی در راستای شناخت و حفظ محیط زیست به عنوان قدردانی از نعمت الهی و ساختن محیطی بهتر برای زندگی سالم.
5. توجه به فعالیت های تجربی و لابراتواری، فعالیت های بیرون از صنف و یادگیری فعال.

الف: اهداف نگرشی

1. به پدیده های زندگی به عنوان نشانه ها و شواهد حاکمیت تدبیر الهی در جهان بنگرند.
2. به یادگیری بیولوژی علاقمند شوند و در گسترش آن خود را مسول بدانند.
3. محیط زیست را دوست بدانند و از نگهداری آن احساس مسولیت کنند.
4. اعتماد به نفس خود را در ارایه نظریات، ارزیابی مفاهیم و فعالیت ها در زمینه ی بیولوژی افزایش دهند.
5. تفاوت های فردی را در مقابل با دیگران بپذیرند و با مردم خود احترام نمایند.
6. رعایت اخلاق زندگی را در تحقیق های بیولوژیکی مهم بدانند.

ب: اهداف مهارتی

1. در مطالعه و بررسی پدیده های زندگی از همه حواس خود به بهترین نحو استفاده کنند.

2. در مطالعه پدیده های زندگی روش علمی را به درستی به کار برد.
3. آموخته های خود را با رعایت امانت و صداقت به روشنی و به روش های مختلف با دیگران در میان بگذارند.
4. مهارت نقد اطلاعات و مطالب بیولوژی را در خود پرورش دهند.

ج: اهداف شناختی

1. آگاهی خود را نسبت به اصول و قوانین پدیده های بیولوژیکی به عنوان مجموعه ای مرتبط با یکدیگر گسترش دهند.
2. آگاهی های مفید و ضروری را در زمینه های مختلف بیولوژی برای زندگی سالم در حال و آینده کسب کنند.
3. رابطه متقابل بیولوژی را با سایر علوم درک کنند.
4. با کاربرد های بیولوژی در جهان امروز به ویژه در زندگی روزمره آشنا می شوند.

د: بخش عملی

1. با تجهیزات وسایل لابراتواری آشنا شوند.
2. توانایی تجارب عملی ساده را داشته باشند.
3. به جزئیات مربوط موضوع توجه لازم داشته باشند.
4. مراحل کار را به ترتیب اجرا کنند.

بیوگرافی پوهندوی وحیدالله عبدالرحیم زی

پوهندوی وحیدالله عبدالرحیم زی فرزند الحاج همیشه گل و ولدیت اخترمحمد است، نامبرده در سال 1358 در یک خانواده متدین، متفکر، روشن فکر و علم دوست در قریه دوران خیل ولسوالی مجدآغه ولایت لوگر چشم به جهان گشود. موصوف از اوایل زندگی به تعلیم علاقه داشت و در سن هفت سالگی کلام خداوند قران عظیم الشان را خواند و تعلیمات ابتدایی را در دوران هجرت در کشور پاکستان آغاز کرد. عبدالرحیم زی فعلاً به زبان دری، پشتو و انگلیسی روان صحبت می کند، اردو و عربی را نیز می فهمد.

تعلیمات و تحصیلات:

از سال 1366 الی سال 1370 تعلیمات ابتدایی را از صنف اول الی پنجم در کمپ کهی کندو کشور پاکستان پیش برد بعد از آن دوسال به اساس جنگ های داخلی از درس عقب ماند، در سال 1373 الی 1374 صنف ششم و هفتم را در مکتب محمدجان خان ولسوالی مجدآغه ولایت لوگر تعقیب کرد و در سال 1375 نسبت جنگ گروه طالبان و شورای نظار نتوانست به تعلیم خویش ادامه دهد. بعداً به اساس سعی و تلاش موصوف در سال 1376 شامل لیسه عالی مجدآغه گردید که صنف هشتم الی

دوازدهم را به درجه عالی به اتمام رساند و در سال 1380 از لیسه یادشده فارغ گردید. در سال 1381 از طریق امتحان کانکور شامل دیپارتمنت بیولوژی پوهنخی علوم طبیعی پوهنتون تعلیم و تربیه کابل موفق شد و در سال 1384 با فیصدی 84.83 از رشته بیولوژی به سویه لیسانس فارغ التحصیل گردید، در سال 1388 ماستری خویش را در پوهنتون ذکر شده آغاز نمود و در سال 1389 به سویه ماستر با اخذ 93% نمرات فارغ گردید. بعد از هشت وقفه شامل مقطع دکتورا در کشور اسلامی ایران شد که قعلاً هم ادامه دارد.

وظایف:

برای اولین بار بحیث نامزد پوهیالی در رشته بیولوژی پوهنخی تعلیم و تربیه پوهنتون پکتیا در سال 1385/2/13 تقرر حاصل نمود و به تربیه اولاد وطن آغاز به تدریس کرد، پوهندوی وحیدالله عبدالرحیم زی به اساس نیاز جامعه خواست که زندگی خویش را در راه تعلیم و تربیت وقف نماید و این شغل را از وظایف دیگر ترجیح داد. یکسال از وظیفه نگذشته بود که موصوف جهت خدمت وطن به فعالیت های اداری و علمی پرداخت به همین اساس در سال 1386 با حفظ کادر علمی به حکم مجد اعظم دادفر وزیر تحصیلات عالی مدیر عمومی تدریسی پوهنتون پکتیا تقرر حاصل نمود. در سال 1387 نسبت داشتن فعالیت های مثمر در تدریس بحیث ترینر کلیدی پوهنتون پکتیا شناخته شد و ورکشاپ های آموزشی را در کابل فرامی گرفت و بعداً به استادان پوهنتون تطبیق می کرد. در سال 1388 به برنامه ماستری معرفی گردید که بعد از بازگشت در سال 1390 به حیث سرپرست پوهنخی تعلیم و تربیه پوهنتون پکتیا تعیین و در سال 1391 به حیث ریس رسمی منظوری حاصل نمود، یک سال سپری نشده بود که وحیدالله عبدالرحیم زی درماه جدی سال 1392 به حیث سرپرست مؤسسه تحصیلات عالی لوگر تقرر حاصل نمود و در سال 1393 منحیث ریس رسمی آن نهاد علمی و تحصیلی منظور گردید. موصوف به اساس سعی و تلاش زیاد مقدار 500 جریب زمین، اعمار هفت تعمیر اداری و تدریسی، منظوری دو پوهنخی تعلیم و تربیه و زراعت و تعقیب پروژه های دیوار احاطه، ایجاد پوهنخی جیولوجی معدن و ترانسفرمر برق در پوهنتون به تاریخ 28 ماه قوس سال 1397 جهت ارتقای سویه تحصیلی به مقطع دکتورا عازم کشور اسلامی ایران گردید و جهت مسوولیت ایمانی و وجدانی ریس جدید را به مؤسسه تحصیلات عالی لوگر معرفی نمود.

فعالیت های اجتماعی:

تمام فعالیت های پوهندوی وحیدالله عبدالرحیم زی اجتماعی، علمی و تربیت جوانان است، همچنان وظیفه موصوف تقدیم جوانان بااخلاق، مبتکر و دارای ظرفیت های علمی به جامعه است. برعلاوه نامبرده در ورکشاپها، کورس ها و آماده نمودن جوانان برای آزمون های کانکور سهم فعال داشته است.

آثار چاپ شده:

تا الحال دو کتاب، چهار مقاله و سه اثر تحقیقی را تحریر داشته است.

کتاب:

1. برنامه درسی بیولوژی
2. زنان اثرگذار در تعلیم و تربیت ولایت لوگر

کتاب برنامه درسی بیولوژی در 10 فصل و 225 صفحه ترتیب گردیده.

آثار تحقیقی:

- آموزش بیولوژی بر مبنای تفکر انتقادی
- نقش مواد محلی در تدریس بیولوژی
- دریافت نباتات دارویی در ولایت لوگر

مقالات علمی:

- نقش مراکز لبنیات در تربیت حیوانات شیرده ولایت لوگر.
- نقش نبات سویابین در صحت انسان.
- نقش جنتیک در رفتار و فرهنگ انسان.
- نقش نباتات دارویی بر صحت انسانها.
- Comparison of creativity components in the content of the experimental science curriculum in elementary period of Iran and Afghanistan (International Journal of Applied Research 2020; 6(9): 253-259)

سفر های علمی:

به نمایندگی از پوهنتون پکتیا در سفر آموزشی کشور بنگله دیش در مورد رهبریت اشتراک نموده است. پوهندوی وحیدالله عبدالرحیم زی در دوران خدمت شان شش بار به تقدیرنامه درجه سه همچنان بیشتر از سی بار از طرف ادارات مختلف و اشخاص متنفذ تقدیرنامه را بدست آورده است.

دست آورد های مهم:

مؤسس و بنیان گذار مؤسسه تحصیلات عالی لوگر، گرفتن مقدار 500 جریب زمین برای پوهنتون، اعمار هفت تعمیر اداری و تدریسی، منظوری دو پوهنخی تعلیم و تربیه و زراعت و تربیت جوانان به محبت وطن دوستی میراث عبدالرحیم زی به اجتماع یادآوری می توانیم.

پیام به جوانان

برای جوانان لازم است که برای زندگی خویش اهداف مشروع داشته و این اهداف جوانب اقتصادی، علمی، اسلامی، فرهنگی، کلتوری، عقیدوی و بشری داشته باشند، بعداً جهت بدست آوردن به اهداف، از طریق قلم به روشنی علم خود را مجهز نموده و به خدمت وطن، مردم و جامعه خویش بپردازد تا مردم ما یک زندگی مرفع آراسته با زیور دانش داشته باشند. بیاید این تلاش را از خود شروع و به دیگران ترویج دهیم.

پوهنیار مجد عالم عاطف فرزند مجد شریف در سال 1368 هـ ش در یک خانواده متدین در مرکز لوگر متولد گردیده است. بعد از تعلیمات ابتدایی و ثانوی در سال 1386 هـ ش از لیسه مرکزی حضرت عمر فاروق (رض) فارغ گردیده که بعد از سپری نمودن امتحان کانکور در دیپارتمنت کیمیا و بیولوژی پوهنخی تعلیم و تربیه پوهنتون ننگرهار موفق گردیده و در سال 1391 هـ ش از پوهنتون متذکره فارغ التحصیل گردیده است. در سال 1392 هـ ش برای بار نخست بعد از سپری نمودن یک امتحان رقابتی به حیث استاد در تربیه معلم

ولایت پکتیا تقرر حاصل کرده و مدت یک سال در آن نهاد ایفای وظیفه نموده است. سر انجام در سال 1393 هـ ش بعد از سپری نمودن موفقانه یک امتحان رقابتی بست کادر علمی در دیپارتمنت بیولوژی پوهنخی تعلیم و تربیه مؤسسه تحصیلات عالی لوگر تقرر حاصل نموده و تا حال در این نهاد اکادمیک ایفای وظیفه می نماید. قابل ذکر است که نامبرده در میزان سال 1396 هـ ش در یک امتحان رقابتی بورسیه تحصیلی کشور ایران قبول شده بعد از سپری نمودن موفقانه دوره ماستری در میزان سال 1398 هـ ش از پوهنتون معتبر آن کشور (دانشگاه تهران) به درجه ماستر در رشته فیزیولوژی حیوانی فارغ التحصیل گردیده است. از فعالیت های اکادمیک آن که تحت کار است می توان از تهیه و ترتیب کتوب بیولوژی عمومی 1،2 و مبانی فیزیولوژی انسانی یاد آوری کرد.

نامزد پوهنیار قدرت الله مهمند فرزند نصرالله مهمند در سال 1368 هـ ش در یک خانواده متدین در مرکز لوگر تولد گردیده بعد از تحصیلات ابتدایی و ثانوی در سال 1388 هـ ش از لیسه حامد کرزی فارغ و در سال 1393 هـ ش از دیپارتمنت بیولوژی پوهنخی تعلیم و تربیه پوهنتون ننگرهار فارغ التحصیل می باشد. برای بار نخست در سال 1394 هـ ش به صفت مدیر دفتر مؤسسه تحصیلات عالی لوگر، در سال 1395 هـ ش به حیث عضو علمی بخش بیولوژی در مرکز تکنالوژی تعلیمی ساینس معارف ولایت کابل ایفای

وظیفه نموده است. نامبرده در سال 1396 هـ ش بعد از سپری نمودن یک امتحان رقابتی به حیث عضو کادر علمی دیپارتمنت بیولوژی پوهنخی تعلیم و تربیه مؤسسه تحصیلات عالی لوگر تقرر حاصل نموده است. از سال 1396 هـ ش تا اکنون نامبرده وظایف و مسؤولیت های مختلف را انجام داده است که به طور نمونه میتوان به صفت معاون پوهنخی تعلیم و تربیه مؤسسه تحصیلات عالی لوگر و به حیث

عضو لویه جرگه مشورتی صلح سال 1398 یاد آوری کرد. از فعالیت های اکادمیک آن که تحت چاپ است می توان از فزیولوژی نباتی جلد 1،2 و همچنان سایتولوژی نام برد.

نامزد پوهنیار محدثه هاشمی بنت سید شاه ولی هاشمی در سال 1376 هـ ش در قریه کلنگار ولایت لوگر چشم به جهان گشوده. در سال 1380 هـ ش در سن چهار سالگی علوم متداول را در لیسه بی بی فاطمه الزهرا (رض) به زبان های دری و پشتو تحت نظر استادان همان زمان کسب و در سال 1391 هـ ش به درجه اعلی از همان لیسه فارغ گردیده است. بعد از سپری نمودن امتحان کانکور در سال 1392 هـ ش با اخذ 270 نمره در پوهنخی بیولوژی پوهنتون کابل شامل گردید و در سال 1395 هـ ش مؤفقا نه نیز این دوره تحصیلی را به درجه کادری به پایان رسانید. نامبرده در سال 1396 هـ ش برای مدت یک سال بحیث استاد بالمقطع نیز در مؤسسه تحصیلات عالی لوگرایفای وظیفه نموده. سر انجام بعد از اشتراک در یک امتحان رقابتی بست کادر علمی در سال 1398 هـ ش در مؤسسه تحصیلات عالی لوگر به حیث عضو کادر علمی تقرر حاصل نموده است.

